

Jeg tror, at vi må tilstræbe en udvikling med flere og mindre anlæg, og på den måde lade gravpladsen blive en lokal sag på linje med skoleanlæg, idrætsanlæg og andre ting, vi er optaget af i lokalmiljøet.

I byggerne er de vant til afstande. Men også her er det vigtigt, at gravpladsen får en central placering, i det miljø dér, hvor det pulserende liv er. Ikke i udkanten, afsondret fra dagliglivet og kommunens andre funktioner.

Ved kirkegårdsindvielse i Stavanger for ganske nylig kom provst Aadnøy med nogle ord, som jeg synes er vigtige at mærke sig. Han sagde bl.a.:

”I vor tid ser vi stadig tendenser til at kamouflere døden eller skjule den, og jeg har lagt mærke til, at når politikerne omtaler den ellers så smukke Tjensvoll gravlund, så nævnes det som et gode, at den er usynlig fra boligområdet og hotellet overfor. Jeg tror, at det er vigtigt både for os som enkeltmenneske og som bysamfund, at vi ser i øjnene, at vi trænger til gravpladser, at grave er en nødvendig del af livet, at perspektivet bliver forkortet på en kunstig måde og tilværelsen kan forfladiges, når gravpladsen forsvinder ud af synsfeltet. Det kan der vel ikke være tvivl om, perspektivet er klarere og sammenhængen mere hel, når gravpladsen har sin naturlige plads midt i bygden eller på en central plads i byen.”

Finlands kirkegårdsmiljø

af Bay Heng

I Finland opfattes kirkegårdsmiljøet nærmest følelsesmæssigt. Dette betyder, at sagen er blevet ret lidt analyseret og dets delfaktorer ikke er klarlagte.

Naturlandskabet med sine akcentueringer, trafiknet, gravminderne, kirkegårdens bygninger, de omfattende plantninger og den stilhed, som i almindelighed råder på vore kirkegårde, virker ikke separat for sig selv, men danner en helhed som opleves. Udviklingen af helheden forudsætter imidlertid kundskab om delfaktorerne og en rigtig analysering af deres udtryksværdi og karakter. Det er spørgsmålet om ret udviklede materielle og åndelige værdier, hvilke i Finland også har lokale træk. Et andet område ved granskning af miljø er dets funktionelle faktorer. Kirkegården (gravgården) har både materielle og åndelige opgaver med hvilke den betjener samfundet. Et godt kulturmiljø kan ikke skilles fra sin egentlige funktion. Det væsentlige kriterium er, hvorledes den nutidige kirkegård i Finland opfylder sine funktionelle opgaver.

I den seneste tid har man i Finland ofte diskuteret, på hvilken måde kirkegården (gravgården) burde konkretisere døden eller det tidløse element, som den repræsenterer for de levende. Kunne man i fremtiden af kirkegårdenes materielle budskab,

overføre en større del til at give udtryk for en mere åndelig og symbolsk opfattelse? Man burde undersøge, hvorledes forskellige miljøfaktorer påvirker forskellige mennesker og, udgående herfra, vælge rette udviklingslinjer.

Kirkegårdsmiljøets væsentlige faktor er tiden. Tiden er det dominerende nu, når vi planlægger og bygger vore kirkegårde. Tiden er også udstrækningen af det forgangne. Den gamle kirkegård er altid i sin karakter meget anderledes end den nyligt anlagte. Det centrale, når man diskuterer kirkegårdskultur, er at bedømme tidsfaktoren rigtigt. Hvis man reducerer den finske kirkegårdskultur til bare nogle modeller, har man ikke givet den retfærdighed. Hos os forenes vestlige og østlige kirkegårdsmodeller med den finske lokalkarakter. Desuden har Finland en fin heltegravstradition. Problemerne er mange. Forholdene i provinserne og i byerne er meget afvigende fra hinanden. Især vinteren er en tung prøvelse for den finske kirkegård og dens besøgende. Vintrene vil i de nærmeste årtier blive en kilde til bekymringer. Finnerne har lykken at bo ved siden af de europæiske alfarstveje. Således hindres vi i praksis en anelse i at følge med i, hvorledes man bærer sig ad i de store befolkningscentre, og her forberede os på, for en kommende udvikling, bearbejde en finsk model.

Kirkegårdens placering i landskabet

af Mogens Andersen

I Danmark har vi erkendt, at kirkebygningernes og kirkegårdenes fremtoning i landskabet tilsammen har en særlig betydning for kulturarven i det moderne samfund. Lige siden 1950'erne har der i Danmark været arbejdet med at sikre kirkebygningernes og kirkegårdenes tilhørsforhold til landskabet.

I det følgende vil jeg fortælle om, hvorledes både de kirkelige myndigheder og andre myndigheder arbejder med at tilpasse udviklingen i de kirkenære omgivelser.

Vi vil møde kirkerne i det åbne, danske landskab med ager, eng, fjorde og bebyggelse.

I det følgende skelnes der ikke mellem kirke og kirkegård, idet disse anlæg er uadskillelige. Derfor bruges oftest blot betegnelsen "kirkegården".

Så godt som alle de lysbilleder, jeg viser er fra Aalborg stift, der ligger i den nordligste del af Danmark.

Følgende dispositioner anvendes:

1. Kirkegårdens beliggenhed i landskabet.
2. Kirkegården som en del af landskabets historie.
3. Målsætninger for kirkegårdenes fremtræden i landskabet.